

PM 2013:35 RIII (Dnr 319-35/2013)

Revidering av Boverkets regler om enkelt avhjälpna hinder

Remiss från Boverket

Remisstid den 6 mars 2013

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Revidering av Boverkets regler om enkelt avhjälpna hinder” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Regina Kevius anför följande.

Ärendet

Boverket har remitterat ett förslag till revidering av nuvarande föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder.

Sedan HIN 1(Boverkets föreskrifter och allmänna råd om undanröjande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser) började gälla 2003 har Boverkets byggregler, BBR, reviderats. År 2008 gjordes en större översyn av avsnitt 3 och 8 i BBR som är de avsnitt där tillgänglighetskraven huvudsakligen finns. Till följd av detta har vissa revideringar nu gjorts i HIN för att Boverkets regelverk i tillgänglighetsfrågan ska vara samordnat och avvägt när det gäller kravens omfattning, hur kraven formuleras, i begrepp och i ordval.

Den ändrade HIN 3 är tänkt att börja gälla från den 1 juli 2013.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden. På grund av kort remisstid har stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret anser att förändringar av gällande föreskrifter och allmänna råd som bidrar till ökad tydlighet och därmed en högre grad av tillämpning är bra.

Stadsbyggnadskontoret anser att det saknas en samstämmighet i utformning av föreskrifter och allmänna råd och föreslår ett antal förtydliganden.

Trafikkontoret anser att de föreslagna revideringarna är positiva och tillstyrker med några synpunkter.

Mina synpunkter

Stockholm ska bli världens mest tillgängliga huvudstad. Stadens arbete har uppmärksammat internationellt, till exempel genom en delad andraplats i EU:s Access City Award 2013. En viktig och prioriterad del av tillgänglighetsarbetet är att undanröja-

enkelt avhjälpna hinder. Därmed är tydliga föreskrifter inom detta område av stor vikt.

Förbättringskraven i HIN tar sin utgångspunkt i de krav som ställs för nya byggnader och nya anläggningar, dvs. Boverkets byggregler, BBR respektive BFS 2011:5 ALM. Det aktuella förslaget grundar sig på en utredning som gjordes 2007 då det bedömdes att en översyn av reglerna behövdes. Anledningen till att utredningen gjordes och huvudsyftet med denna revidering är att påskynda arbetet med enkelt avhjälpna hinder. Det handlar om samma åtgärder och i samma omfattning, men resultatet ska fram snabbare, något som exempelvis kan uppnås om tolkningssvårigheter undviks. Sammantaget framstår de föreslagna förändringarna som goda, särskilt när de förtydliganden och revideringar som Stockholms stad föreslår har inarbetats. I övrigt hänvisar jag till kontorens yttranden och synpunkter i detalj.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Revidering av Boverkets regler om enkelt avhjälpna hinder” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 21 februari 2013

REGINA KEVIUS

Bilaga

Revidering av Boverkets regler om enkelt avhjälpna hinder, BFS 2011:13 HIN

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta

1. i huvudsak enligt förslaget
2. att också tillägga

Att ta bort enkelt avhjälpna hinder har gått alldeles för långsamt under många år, och det är ett bra initiativ att förtydliga rådande föreskrifter i syfte att graden av tillämpning ska öka. Det som däremot inte framgår är vad som händer i fall då fastighetsägare underlåter att ta bort hinder som uppenbart omfattas av föreskrifterna. Miljöpartiet anser att underlåtelse att ta bort enkelt avhjälpna hinder ska vara förenat med kännbara sanktioner för fastighetsägaren.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Stefan Nilsson och Daniel Helldén (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Boverket har remitterat ett förslag till revidering av nuvarande föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder. De ändringar och justeringar som föreslås utgår från uppdraget som Boverket fick 2007 om att förtydliga föreskrifterna. I sammanhanget har också Boverket föreslagit några kompletterande revideringar samt språkliga justeringar.

Revideringskraven i HIN - Enkelt avhjälpna hinder, tar sitt avstamp i de krav som ställs för nya byggnader och nya anläggningar, dvs. Boverkets byggregler BBR respektive BFS 2011:5 ALM. Sedan HIN började gälla 2003 har BBR reviderats. Till följd av detta har vissa revideringar nu gjorts i HIN för att Boverkets regelverk i tillgänglighetsfrågan ska vara samordnat och avvägt när det gäller kravens omfattning, hur kraven formuleras, i begrepp och ordval.

Den ändrade HIN 3 är tänkt att börja gälla från den 1 juli 2013.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden. På grund av kort remisstid har stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret konstaterar att staden bedriver ett ambitiöst och långsiktigt arbete för att nå målsättningen att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Stadens arbete har också uppmärksammats internationellt då Stockholm fick en delad andraplacering (bland nära hundra städer) när EU-utmärkelsen Access City Award för 2013 delades ut till städer som framgångsrikt satsat på tillgänglighet både vad gäller byggnader och allmänna platser.

Stadens tillgänglighetsarbete har under en tioårsperiod till och med år 2010 bedrivits som ett tillgänglighetsprojekt där staden satsat över 1,2 miljarder kronor. Därefter har det arbete som bedrivits i projektform övergått till att vara en naturlig del av stadens nämnder och bolags ordinarie arbete. Den 13 juni 2011 antogs ”Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning – en stad för alla” där nämnders och bolags ansvar och uppdrag tydliggörs för att Stockholm ska vara en stad där alla ska kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap.

Kravet på att avhjälpa enkelt avhjälpna hinder finns i 8 kap 2 § och 12 § i plan- och bygglagen. Boverket ger ut tillämpningsföreskrifter, vilka reviderades senast den 19 april 2011. Bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder anger att publika lokaler och allmänna platser ska göras mer tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Lokaler dit allmänheten har tillträde är sådana lokaler som riktar sig till och används av allmänheten (publika lokaler), till exempel idrottsanläggningar, sjukhus, teatrar, terminaler, restauranger med mera. Med allmän plats menas gata, väg, park, torg eller annat område som enligt detaljplan är avsett för ett gemensamt behov. Ansvarig för att åtgärda är den som rättsligt råder över hindret och att det åtgärdas, vilket i praktiken oftast innebär fastighetsägaren men det kan också vara en verksamhetsutövare som hyr en lokal. Föreskrifterna gäller om de hinder som ska avröjas är ”enkelt avhjälpna”, det vill säga det ska vara

rimligt att avhjälpa med hänsyn till praktiska och ekonomiska förutsättningar.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till förändringar av gällande föreskrifter och allmänna råd som bidrar till ökad tydlighet och därmed en högre grad av tillämpning.

Stadsledningskontorets tolkning är att förslaget i stort handlar om förtydliganden och klargöranden av oklarheter som till exempel att inredning definieras som fast inredning, preciseringar om skyltning som anger att det handlar om orienterande skyltning med mera. Kraven på ljudmiljö föreslås flyttas till en egen paragraf eftersom det bedöms innefatta ett eget tillgänglighetsområde och lyfts på detta sätt fram. Vidare har krav på hörselslinga i receptioner föreslagits som en ny åtgärd och förtydliganden har gjorts vad gäller ramper.

Stadsledningskontoret har inte granskat Boverkets förslag i detalj eftersom förslaget också är remitterat till de nämnder inom Stockholms stad som har detaljkunskapen i ämnet. Stadsledningskontoret avstår därmed att lämnas synpunkter på detaljerna i föreskrifterna.

Stadsledningskontoret samlade bedömning är att föreslagna förändringar inte har någon större påverkan på stadens organisation och budget.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen av ”Boverkets förslag till revidering av regler om enkelt avhjälpna hinder, BFS 2011:13 HIN” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Samstämmighet mellan HIN och BBR

Stadsbyggnadskontoret instämmer i att en samstämmighet mellan HIN och BBR vad gäller begrepp och kravens omfattning är mycket viktig.

Kraven bör ställas på samma nivå i HIN och BBR också då måttangivelse anges i föreskrift eller i allmänt råd. Ett exempel där så inte är fallet är ramplutning, som i BBR anges med mått i föreskriften men i HIN med mått i det allmänna rådet.

Det är positivt att omfattningen i 11§, Fast inredning, förtydligas för att överensstämma med annan bygglagstiftning.

Bedömning av ljud och ljusförhållanden

Förtydliganden föreslås i 8§ Ljudmiljö samt 9§ och 15§ Belysning. Trots förtydligande, är och kommer brister i ljud och ljusmiljö vara svåra att bedöma på grund av stor påverkan från yttre faktorer som antal besökare i lokalen, väderlek m.m.

Utformning av föreskrifter och allmänna råd

Det saknas en samstämmighet i utformning av föreskrifter och allmänna råd. Otydligt om föreskrift och råd gäller både *brist på* och *bristande utformning* av befintlig utrustning.

Några råd kan också tolkas så att de *endast gäller redan befintlig utrustning* eller *endast den kompletterande utrustningen*.

Detaljnivån i de allmänna råden är inte likvärdig. I vissa råd ges tydliga exempel och måttangivelser medan lösningsexempel saknas helt i andra.

Föreskrift:

8§ Hinder i form av bristande utformning av orienterande skyltning ska avhjälpas.

14§ Hinder i form av brist på och bristande utformning av orienterande skyltning ska avhjälpas.

Förslag till ändring: Lika lydelse. Hinder i form av brist på och bristande utformning av orienterande skyltning ska avhjälpas.

Motivering: Om kraven är lika för publika lokaler och allmänna platser bör de utformas lika.

Allmänt råd: 6§

Mindre nivåskillnader bör överbyggas, exempelvis med ramper...

Förslag till ändring: Förtydliga om det även gäller komplettering/ombyggnad av befintliga, olämpligt utformade, ramper.

Allmänt råd: 10§ och 16§

Där ledstänger saknas eller bara finns på ena sidan om en trappa eller ramp bör de kompletteras så att de finns på båda sidor. *Ledstängerna* bör vara lätta att gripa om...

Förslag till ändring: *Ledstänger* bör vara lätta att gripa om...

Motivering: *Ledstängerna* syftar på meningen innan vilket kan tolkas som att rådet endast gäller de nya ledstängerna, ej befintliga.

Allmänt råd: 11§

Hygienrum bör kompletteras med kontrastmarkeringar så att personer med nedsatt syn kan orientera sig.

Förslag till ändring: Förtydliga vilken typ av kontrastmarkering som avses.

Allmänt råd: 7§ och 11§

Markering av glasytor. Markeringarna bör avvika mot bakgrunden och placeras i ögonhöjd för både stående och sittande personer.

Förslag till ändring: Ange lämpliga mått

Motivering: Tydligare, ögonhöjd kan tolkas olika.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontorets synpunkter

Kontoret ser positivt på föreslagna revideringar. Trafikkontoret tillstyrker förslaget med följande synpunkter:

6 §

Texten i det allmänna rådet är otydligt formulerad. Gäller rådet endast för den nya rampen eller ska redan befintliga ramper som inte uppfyller utformningskraven åtgärdas? D.v.s. ska t.ex. ramper som är smalare än 1,3 m eller brantare än 1:12 åtgärdas?

7 §

Varför ytterligare ett begrepp, kontrastlinjer? Använd ledyta eller ledstråk. Begreppet linje kan misstolkas. Det finns risk för att ledstråket/ledytan blir för smal för att vara möjlig att följa.

Ögonhöjd är otydligt. Måttangivelse vore tydligare.

8 §

Förtydliga att ljushetskontrasten gäller både text/symbol mot bakgrund och skylt mot omgivning/bakgrund.

10 §

Texten har otydlig syftning. Ledstängerna syftar på de nya som sätts upp.

Förslag:

Där ledstänger saknas eller bara finns på ena sidan om en trappa eller ramp bör de kompletteras så att de finns på båda sidor.

Ledstänger bör vara lätta att...

12 §

Avfasningen på 90-100 cm är problematisk vad det gäller snöröjning och städning. En bredd på 1,5 meter skulle ur det perspektivet vara bättre.

Texten i det allmänna rådet gällande ramp är otydligt formulerad. Gäller rådet endast för den nya rampen eller ska redan befintliga ramper som inte uppfyller utformningskraven

åtgärdas? D.v.s. ska t.ex. ramper som är smalare än 1,3 m eller brantare än 1:12 åtgärdas?

13 §

Texten fokuserar på ledstråk till och mellan målpunkter. Det finns risk för att förflyttningar på platser som är svårorienterade t ex genom en park eller över ett torg glöms bort. Med denna skrivning krävs en stor kunskapsspridning om när ledstråk behövs. Detta för att förhindra utbyggnad av en massa små korta ledstråk som egentligen inte behövs.

Texten gällande utformning av kontrastmarkering bör innehålla förklaring på motsvarande sätt som i 7§. Förslag till text: Kontrastmarkering kan anordnas genom att material med taktill kontrast för personer med grav synskada och med ljushetskontrast för synsvaga fälls in i markbeläggningen.

Fallkanter bör hänga ihop med trappor eftersom de bör varningsmarkeras på liknande sätt.

3 stycket: Vilka stolpar i gångbanan avses? I 5 stycket ska hinder i gångytan flyttas eller markeras. Omfattar inte detta stolparna som avses i 3 stycket?

4 stycket: ”utmärkas särskilt” är otydligt. Använd samma skrivning som i stycke 5: markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp.

14 §

Förtydliga att ljushetskontrasten gäller både text/symbol mot bakgrund och skylt mot omgivning/bakgrund.

16 §

Texten har otydlig syftning. Ledstängerna syftar på de nya som sätts upp.

Förslag:

Där ledstänger saknas eller bara finns på ena sidan om en trappa eller ramp bör de kompletteras så att de finns på båda sidor.

Ledstänger bör vara lätta att...

17 §

Föreskriften gäller parkeringsplatser. Ändra ”uppställningsplatsen” till ”parkeringsplatsen” i det allmänna rådet.

Ange längdmått för långsgående parkeringsplats, förslagsvis 6 meter.